

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény címe: Meditációs szövegek szerzői jogvédelme

Ügyszám: SzJSzT – 05/16

A Bíróság által feltett kérdés:

A megkeresésben felsorolt meditációk, valamint az ezekhez írt, a CD-k belső borítóján és a honlapon megtalálható – és az alperesek által átvett – szövegek a felperesek szellemi tevékenységéből fakadóan egyéni, eredeti jellegűek-e?

Az eljáró tanács szakvéleménye:

Az eljáró tanács válasza a Bíróság által feltett kérdésekre:

I. Az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján kétségtelenül megállapítja, hogy a felperesek mint társszerzők különféle – CD-ken, illetve a honlapjukon szereplő – meditációs szövegei, valamint a meditációkhoz írt összefoglaló szövegek a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 1. § (2)-(3) bekezdései alapján szerzői jogi védelem alatt állnak.

A védelem a kérdéses szövegek *egyéni, eredeti jellege* alapján illeti meg a szerzőket, amelyet nem zár ki az a tény, hogy *maga a meditáció* egy több ezer éves módszer, technika, melynek számos eleme, több szófordulata a közkinccs körébe tartozik. Hangsúlyozzuk, hogy – az Szjt. 1. § (6) bekezdésének megfelelően – felpereseknek nem a kérdéses meditációs technika felett áll fenn szerzői joguk, és nem állnak szerzői jogi védelem alatt maguk a meditációkban megfogalmazott tudományos, szakirodalmi tények, elvek, illetve az azokban megjelenő ötletek sem. A konkrét meditációkat képező, illetve az azok leírását tartalmazó, azokat összefoglaló *egyéni, eredeti szövegekre* tekintettel illeti meg őket a szerzői jogi védelem. A szerzői jog semmiképpen nem jelenti akadályát annak, hogy bárki ezzel a módszerrel éljen, meditációs szövegeket alkalmazzon: a különféle meditációs gondolatmenetek, a gondolat sorok nem monopolizálhatók, a „meditációs szakterület” a szerzői jogi védelemre hivatkozva nem sajátítható ki.¹

---

¹ „A korszakalkotó tudományos elgondolást tartalmazó és bizonyító közlemény szerzői jogi védelme nem terjed ki a benne közölt tudományos tétel monopolizálhatóságára.” Gyertyánfy Péter (szerk): Nagykomentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez. Budapest, CompLex, 2014. 63.

A szövegek egyéni, eredeti jellegének megítéléséhez viszont – az alperes állításával szemben – nincs szükség „nóvumra”. Egy alkotás akkor *egyéni*, ha az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg az egyikét vagy másikat, azaz a mű tükrözi a szerző személyiségét; és akkor *eredeti*, ha az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.² A kifejezés védelme igazodik a tartalom és a műfajta sajátosságaihoz, a rendelkezésre álló alkotói mozgástér nagyságához. „Összességében azt lehet mondani, hogy az egyéni, eredeti jelleg megállapíthatóságának minimálisan az a feltétele, hogy a mű ne legyen más mű szolgai másolata.”³ Ugyan a meditációk esetében a többezer éves hagyománynak és a szakirodalmi közös alapnak köszönhetően számos értelemben meghatározottság figyelhető meg, és az „ezoterikus irodalom reneszánszának”⁴ köszönhetően számos hasonló mű születik, azonban a szövegek egyéni, eredeti jellegű megfogalmazására *elegendő alkotói mozgástér* áll rendelkezésre.

Ugyanaz az ötlet – jelen esetben sajátos témákkal foglalkozó meditációk megalkotása – több személy által is felhasználható: hasonló, sőt – kivételesen – akár teljesen egyező alkotások egymástól függetlenül is létrehozhatóak (párhuzamosan alkotott *önálló* művek), de akár a korábban létrehozott mű által inspiráltak is (az ott alkalmazott *ötlet* felhasználásával), hiszen a szerzői jogi védelem az ötlet egyéni, eredeti jellegű *kifejeződésére, formába öntésére* vonatkozik. Jelen ügyben kizárható *a szó szerint egyező egyéni, eredeti szövegek* (pl. a CD borítójáról *alperes honlapjára átvett szövegek*) esetében, hogy párhuzamosan létrehozott önálló alkotások lennének. Ahogyan az SzJSzT egyik korábbi, naptáron szereplő mandala képek melletti üzenetekkel kapcsolatos szakvéleményében megállapította, a „védelem megállapítása szempontjából az is közömbös, hogy az írások a mandalák vagy valami más inspiráció hatására születtek.”⁵ Jelen esetben is közömbös, hogy az írások az irodalom, a tudomány, vagy művészet területére tartozónak tekinthető-e, mint ahogyan az is, hogy alapjuk egyfajta „spirituális igazság”, melynek felismerésére egymástól függetlenül mind felperesek, mind alperesek eljuthattak. A felperesek által az adott meditációs technikához megfogalmazott szövegekben – az összefüggő mondatok egymásutániságából, a megválasztott kifejezésekből, a rendelkezésre álló információ egymáshoz képest történő elrendezéséből fakadóan⁶ – tükröződik a szerzők személyisége, stílusa, egyéni látásmódja és kreativitása.⁷ Önmagukért beszélnek az alábbi, példaként felhozott sorok:

„Ez a rendkívüli utazás elvezet egy olyan dimenziókapuba és egy olyan Mennyei szakrális helyre, ahol egy nagy erejű fizikai és fényteti gyógyítást élhetsz át, amelyben minden belső tartalmat már az 5. dimenziós rezgésszinthez mérhetsz, és beleláthatsz egy olyan misztikus világba, ahonnan érzékelhető, feltárható és lehívható a Földbolygó és minden lakójának legmagasabb rezgésű Isteni Sorsa.” (CD 1.) „Ez a meditáció valójában a kollektív Egység egy finoman megcsendülő dallama, amely szeretné újra összefűzni a Fényküldöttek szívét a sorsunkra való emlékezés tiszta lélekörömében...” (CD 2.)

Az Szjt. 4. § (1) bekezdése szerint a szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta. A szerzőség vélelmét az Szjt. 94/B. § (1) bekezdése úgy határozza meg, hogy az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették. Ennek megfelelően a kérdéses CD-ken, azok borítóján és a felperesek honlapján található szövegek

² SzJSzT 10/07/1. – Fényképfelvétel szerzői jogi védelme.

³ Pl. SzJSzT 34/2002. – Mozaik címer szerzői jogi védelme; a szerzőt megillető jogdíj mértéke.

⁴ SzJSzT 2010/03. – Naptári mottók szerzői jogi védelme.

⁵ Uo.

⁶ SzJSzT 2012/08. – Turisztikai honlap tartalmának szerzői jogi védelme.

⁷ SzJSzT 2010/03. – Naptári mottók szerzői jogi védelme.

szertői a felperesek mint társszerzők.⁸ Ez a vélelem a Testület rendelkezésére álló iratok alapján nem dönthető meg.⁹ Az Szjt. rendelkezései alapján alperes azon megállapításai, melyek szerint „ha valaki az interneten talál egy ilyen hanganyagot, amelyhez nincs szerző rendelve, nem várható el tőle, hogy tudjon arról, hogy ki az adott anyag szerzője”, valamint „sokszor még a szerzők sincsenek rajta a feltöltött hanganyagon, így a hallgatóknak vagy olvasóknak nem igazán áll módjában megtudni azt, hogy ezek szerzői jogvédelem alatt álló írásbeli- vagy hanganyagok. Ezek lehet, hogy szerzői jogsértése, de az internetet böngésző emberek ezt nem tudhatják”, nem helytállóak. A hazai internetes tartalom-átvétel gyakorlata és az erre a területre vonatkozó szerzői jogi szabályozás alapján *elvárható* a felhasználótól, hogy egyéni, eredeti jellegű művek vagy azok azonosítható részeinek átvétele esetén az átvett tartalom forrását keresse meg és tüntesse fel.

Jelen esetben az alperes által elmondottak alapján is könnyedén megállapítható lett volna a szóban forgó szövegek szerzősége, ám ha egyes szövegek kapcsán mégsem állt volna módjában felkutatni a jogosultat, az Szjt. erre az esetre is biztosítja a jogszerű felhasználás lehetőségét az árva mű szabályozás útján (az Szjt. 41/A. §-a szerint egy mű akkor tekinthető árva műnek, ha jogosultja ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodik és a felkutatására az adott helyzetben általában elvárható gondossággal, jóhiszeműen elvégzett jogosultkutatás nem vezetett eredményre. Ilyen esetben kérelemre a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala ad engedélyt – a felhasználás módjához és mértékéhez igazodó díj megállapítása mellett – az árva mű felhasználására¹⁰).

Kiindulópont, hogy egy szerzői alkotás lehívásra szolgáló nyilvánosságához közvetítése¹¹ önmagában nem jelenti, hogy az adott alkotás ezután szabadon felhasználhatóvá válik. Az Szjt. 26. § (8) bekezdése szerinti lehívásra hozzáférhetővé tételre nézve rendelkezésre álló néhány szabad felhasználási lehetőség – így a jelen ügyben nem releváns intézményi célú nyilvánosságához közvetítés,¹² valamint az idézés és a szabad átvétel¹³ – eseteitől eltekintve a szerzői jogi védelem alatt álló művek, valamint azok azonosítható részei továbbra is a szerző engedélyével használhatóak fel. Az, hogy felperes művei számos egyéb honlapon is (akár jogszerűtlenül) felhasználásra kerültek, a jelen ügyben vizsgálendő felhasználás megítélését nem befolyásolja. Nem változtat ezen a tényen az sem, ha – ahogyan az alperes utal rá – a szövegek hozzáférhetővé tételére azért került sor, mert az „emberek segíteni akartak egymásnak”.

II. A Bíróság kérdése kifejezetten az *alperes által átvett* szövegek egyéni, eredeti jellegének megítélésére vonatkozik. E kérdés megválaszolásához a felperesek CD-in, azok borítóján és honlapjukon található *egyéni, eredeti jellegű szövegeinek felhasználására* nézve az alábbiakat rögzítjük.

---

⁸ Szjt. 5. § (1) bekezdés „Több szerző közös művére, ha annak részei nem használhatók fel önállóan, a szerzői jog együttesen és – kétség esetén – egyenlő arányban illeti meg a szerzőtársakat; a szerzői jog megsértése ellen azonban bármelyik szerzőtárs önállóan is felléphet.”

⁹ A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”.

¹⁰ Szjt. 41/A-B. §

¹¹ Szjt. 26. § (8) bek.

¹² Szjt. 38. § (5) bek.

¹³ Szjt. 34. § (1)-(2) bek.

1. Ahogyan korábban is hangsúlyoztuk, nincs szerzői jogi akadálya annak, hogy *azonos témában* többen tartsanak meditációt, *azonos ötlet* felhasználása és saját formába öntése nem ellentétes az Szjt. rendelkezéseivel. Alperes azon előadásaival, amelyek *azonos témában*, ám felperes műveinek szerzői jogi értelemben vett *felhasználása* – így az alábbiakban taglalt módon, a szövegek vagy azok azonosítható részeinek szolgálai másolása vagy engedély nélküli átdolgozása – *nélkül* kerültek megszővegezésre, szerzői jogi jogsértés nem történt. *Önmagában* az, hogy például alperes is tartott olyan előadást, amely „a fizikai test, az érzelem-test és a mentál-test megtisztítására, karmikus oldására szolgál”, vagy „speciális védelmet kért Niomé a csodálatos pókkirálynő segítségével”, *szerzői jogi rendelkezésekbe nem ütközik*. Bizonyos szövegek, illetve szövegrészek kapcsán viszont szó szerinti egyezőséget, illetve nagyfokú hasonlóságot lehet megfigyelni, amely szerzői jogi megítélésére az alábbiakban térünk ki.

2. Ezen a területen sem kizárt a *párhuzamos alkotás* – azaz teljesen egyforma, szó szerint egyező egyéni, eredeti jellegű művek létrehozása –, ugyanakkor a jelen esetben a rendelkezésre álló bizonyítékokból és az I. pontban kifejtett okokból az eljáró Tanács véleménye szerint nem erről, azaz nem egymástól függetlenül, legfeljebb a felperesek művében is kifejeződésre jutott ötlet felhasználásával alkotott egyező művekről van szó. Nem vitatható alperes azon meglátása, hogy a „meditációk alapjául szolgáló igazságot” többen is felfedezhetik, de a rendelkezésünkre álló dokumentumok és a körülmények alapján *kizártnak tartjuk*, hogy ezt az „igazságot” mind felperes, mind alperes egymástól függetlenül teljesen azonos egyéni, eredeti jellegű szövegezéssel öntötte formába, különös tekintettel arra, hogy az alperes – elmondása szerint – ismerte felperes műveit.

3. Alperes hivatkozik arra is, hogy néhol *idézte* felperes műveit, csupán a forrást nem jelölte meg (amiért elnézést is kér). Az eljáró tanács felhívja a figyelmet arra, hogy az idézés mint szabad felhasználás jogszerűségéhez valamennyi feltétel teljesülésére szükség van,¹⁴ és esetről esetre ítélt meg, hogy a törvényi feltételek fennállnak-e. A Berni Uniók Egyezményt kezelő Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO/OMPI) az Egyezményről 1978-ban kiadott kommentárja szerint „annak megítélése, hogy mi tekinthető tisztességesnek (fair-nek) végső soron a bíróságok dolga, amelyek nyilvánvalóan figyelembe vesznek olyan kérdéseket, mint az átvett részlet aránya mind a forrásműhöz mind pedig az átvevő műhöz viszonyítva, és különösen azt, hogy milyen mértékben képes esetleg versenyezni az új mű az eredetivel.”¹⁵ Mint kifejtettük, az interneten az Szjt. 26. § (8) bekezdése szerint lehívásra elérhetővé tett alkotások felhasználása is engedélyköteles, illetve azok a szabad felhasználás szabályai szerint használhatóak fel. Így a szabad felhasználás körében lehetőség nyílik ugyan idézésre, egy alkotásból történő idézés az Szjt. 36. §-a értelmében *azonban nem lehet jogszerű a forrás megjelölése nélkül* (pontosabban az ilyen felhasználás *fogalmilag nem minősül idézésnek*).

4. Az eljáró tanács előrebocsátja, hogy alperes valamennyi előadásának szövegét megvizsgálni nem tudja, tekintve hogy a rendelkezésére bocsátott dokumentumok nem tartalmazzák az összes, felperes által szerzői jogsértőnek ítélt szöveget. Önmagában abból, hogy alperes a felperesek összefoglaló szövegeivel hirdette előadásait, és a tanúk azon megállapításai alapján, hogy a meditációk felperesek CD-ire „épültek”, nem tudjuk megítélni, hogy valamennyi, az alperesi meditációkon nyilvánosan előadott szöveg engedély nélküli felhasználásnak minősül-e. Ez *esetről esetre*, a szövegek összevetésével, az átvett részek terjedelme és jellege, valamint az átvevő szövegek jellegének, eredeti műhöz való viszonyának, az esetleges kiegészítő vonások lényegiségének megítélése mellett történhet meg. *Valamennyi* alperesi előadott szöveg ismerete

¹⁴ Gyertyánfy (szerk.) i. m. 198–200.

¹⁵ A kommentárt az SzJSzT 25/2000. – Tények, hírek a szerzői jog tükrében c. szakvéleménye is idézi.

nélkül nem tudjuk teljes bizonyossággal megállapítani, hogy az *ötlet* felhasználásán túl *valamennyi esetben* megvalósult-e felperesek *műveinek* felhasználása is.

Az Szjt. 16. §-a alapján a védelem a művek egyéni, eredeti részleteit is megilleti: „a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére.” Tekintve, hogy a felperes műveinek *nem minden egyes mondata* minősül önmagában „azonosítható résznek”, a védelem nem vonatkozik minden egyes kiragadott mondatra. Így például az olyan szófordulatok, kifejezések, mint „elcsendesülsz, ellazul a tested, kilelegzel minden fáradtságot...”, vagy „eltávolodik a hétköznapijaid valósága”, vagy „feküdj középen, kicsit széttárt karokkal és lazulj el mélyen” vagy „éld át, ahogyan tudatod kitágul” nem mutatnak egyéni, eredeti jelleget, és nem minősülnek a mű azonosítható részének. Ezen, és ehhez hasonló szófordulatok kizárólagos használatára senki, így felperesek sem jogosultak a szerzői jogi védelemre hivatkozva, így például alperes 2013. 09. 21-i meditációjában a „mélyen megnyugszol, és befelé figyelsz” mondat sem minősülne önmagában szolgálai átvételnek még akkor sem, ha ez a mondat felperesek meditációjában (is) szó szerint elhangzik.

Esetről esetre, az átvett részek jellege és terjedelme alapján lehet megítélni, hogy engedélyköteles felhasználásról van-e szó, azaz hogy valamelyik felperesi mű egésze, vagy annak azonosítható része került-e felhasználásra. „Akkor azonosítható a rész, ha ugyanúgy hordozza a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jelleget [Szjt. 1. § (3) bekezdése], mint egy teljes alkotás. Az azonosíthatóság oltalmi kritériuma tehát azonos a szerzői jogi védelem egyéni-eredeti jellegre vonatkozó kritériumával.”¹⁶ Az természetes, hogy egy szöveges szerzői alkotás esetében minél kisebb részt vizsgálunk, annál kisebb az esélye, hogy az adott szövegrész rendelkezik (rendelkezhet) egyéni, eredeti jelleggel.¹⁷ Az eljáró tanács rendelkezésére álló dokumentumok alapján megállapítható, hogy alperes művei *egyrészt* tartalmaznak felperes műveiben is megtalálható, ám egyéni, eredeti jellegű, felperes műveként azonosítható résznek *nem* minősülő mondatokat, *másrészt* viszont engedély nélküli felhasználásra is láthatunk példát az alábbiak szerint.

4.1. Az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott *alperesi hírlevelek szövegeiről* megállapítható, hogy az azokba illesztett *egyes szövegrészek* felperesek CD-in, illetve azok borítóin található egyéni, eredeti jellegű szövegek *azonosítható részeinek engedély nélküli nyilvánossághoz közvetítését jelentik*. A szolgálai másolás felperesek egyéni, eredeti jellegű megfogalmazású, alperes által átvett szövegrészek terjedelme, jellege, a mondatok egymásutánisága és a szövegösszefüggések alapján megállapítható. Például alperes egyik találkozója vonatkozó hírlevelében található szövegrész felperesek CD-jéről származó egyéni, eredeti jellegű, azonosítható szövegrész: „Ezen a belső ösvényen keresztül lehetőséged nyílik arra, hogy feltáruló csillagösvényen át tudatosságod kiterjesztésével elérhesd azt az Égi birodalmat, ahol találkozhatasz a lehető legmagasabb rezgésű csillagéneddal. Ebben a szellemi kapcsolódásban nagyon sok mindent tudhatunk meg a saját csillagbéli gyökereinkről is. Majd pedig a lelkünk elragadtatik egy különleges Gyógyító Szentélybe, ahol az Égi jelenlét kísérete mellett átélhetünk egy gyöngéd testi és lelki gyógyítást is.”

¹⁶ SzJSzT 44/2007. – Dalszöveg részletének szerzői jogi védelme.

¹⁷ Vö. SzJSzT 22/10. – Cím szerzői jogi védelme.

4.2. Alperes honlapján nyilvánossághoz közvetített meditációjában felhasználásra került felperesek I. CD-jéről kb. 17 sort kitevő azonosítható rész. A szolgálai másolásnak minősülő rész a teljes alperesi meditáció szövegének nagyjából 1/5 részét teszi ki.

4.3. Alperes 2013. 09. 21-én elhangzott meditációjának szövege is felperesek „CD 1. meditációja szövegének az átdolgozás szintjét el nem érő szolgálai másolása. Alperes saját elmondása alapján igyekezett ezeket a témákat egyszerűbb módon tolmácsolni: „„lefordítottam”, értelmeztem azokat a közönségem számára. Azt is mondhatnám, hogy érthetőbbé tettem azokat az engem hallgató embereknek.” Ez megtörténhetett volna a témák saját egyéni, eredeti jellegű szövegekbe öntésével (mint ahogyan ez történt például az I. című meditációja 2. részében), vagy átdolgozással. Az átdolgozás az Szjt. 29. §-a alapján a szerző kizárólagos joga, így egyrészt ahhoz is szükség lett volna a szerző engedélyére is, másrészt az átdolgozás fogalmi eleme, hogy eredményeképpen az eredeti műből származó más, az átdolgozó személyiségét kifejező, egyéni, eredeti jellegű mű jöjjön létre. Alperes 2013. 09. 12-én elhangzott meditációjának szövegéből hiányoznak az olyan alperesi, alkotó jellegű változtatások, amelyek alapján elmondható lenne, hogy *a kiegészítő vonások önmagukban is olyannyira lényegiek, hogy megfelelnek az egyéni és eredeti mű követelményének.*¹⁸ Ennek hiányában viszont *a teljes szöveg a képi világ formába öntése, a használt mondatok egymásutánisága és összefüggései alapján felperesek meditációjának szolgálai másolásának minősül.* (A Bíróság kérdése a szerzők integritáshoz fűződő jogának sérelmére nem terjed ki, így e jog sérelmének vizsgálatára az eljáró tanács sem tér ki.)

5. Felperesek utalnak arra, hogy a „Niomé” és „Niomé Antiháló” kifejezés, illetve „Niomé mint karakter” az ő „szellemi termékük”. Az eljáró tanács megjegyzi, hogy a peres eljárás során bizonyítás tárgya, hogy Niomé felperesek műveiben szereplő irodalmi karakterek-e (mely kapcsán felmerülhet az Szjt. 16. § (2) és (3) bekezdésében taglalt cím- illetve karaktervédelem is), avagy egyfajta „szakrális létező”. Ez utóbbi esetben ugyanis szerzői jogi védelem nem vonatkozhat a „karakter” használatára és hasznosítására nézve (hasonlóan a „plejádok fényküldöttjei” kifejezéshez).

Budapest, 2016. június 13.

dr. Szilágyi István
a tanács elnöke

dr. Pogácsás Anett
a tanács előadó tagja

Érsek Nándor
a tanács szavazó tagja

---

¹⁸ Gyertyánfy (szerk.) i. m. 190.